

385.
Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej
 z dnia 22 marca 1928 r.
 o izbach rolniczych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Postanowienia ogólne.

Art. 1. W celu zorganizowania zawodu rolniczego będą tworzone izby rolnicze, działające na podstawie niniejszego rozporządzenia i osobnego dla każdej izby statutu.

Pojęcie rolnictwa w rozumieniu rozporządzenia niniejszego obejmuje również leśnictwo, ogrodnictwo, hodowlę zwierząt i ryb oraz inne gałęzie wytwórczości bezpośrednio związane z gospodarstwem rolnym.

Art. 2. Okrąg działalności izby rolniczej obejmować będzie obszar jednego województwa.

W wypadkach uzasadnionych szczególnymi względami gospodarczymi okrąg izby rolniczej może być mniejszy od obszaru jednego województwa z tym zastrzeżeniem, że winny być nim objęte całe obszary powiatów.

Art. 3. O utworzeniu izby rolniczej, o jej siedzibie i o granicach jej okręgu postanawia Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych po zasięgnięciu opinii organów uchwalających samorządu wojewódzkiego i powiatowego oraz odpowiednich społecznych organizacji rolniczych, działających na obszarze, który ma być okręgiem izby.

Art. 4. Szczegółową organizację każdej izby rolniczej określa statut w ramach postanowień niniejszego rozporządzenia.

Statut nadaje izbie rolniczej przy jej utworzeniu Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych. Rada Ministrów postanawia również o każdej zmianie statutu na wniosek Ministra Rolnictwa, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych i oparty na uchwale rady izby.

Art. 5. Izba rolnicza jest jednostką samorządu gospodarczego i osobą publiczno-prawną.

Nazwa „izba rolnicza” służy jedynie organizacjom utworzonym na podstawie niniejszego rozporządzenia.

Językiem urzędowym izby jest język polski.

Art. 6. Do przeprowadzenia prac związanych z ukonstytuowaniem rady nowopowstającej izby rolniczej Minister Rolnictwa wyznacza komisarza.

Komisarzowi służy prawo zaciągania — za zgodą Ministra Rolnictwa — zobowiązań niezbędnych dla przeprowadzenia jego zadania.

Zobowiązania te obciążają izbę.

Art. 7. O zniesieniu izby rolniczej, której istnienie ze względów gospodarczych przestało być uzasadnione, postanawia Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych po zasięgnięciu opinii orga-

nów samorządowych i organizacji rolniczych, wymienionych w art. 3.

Pozostały po umorzeniu zobowiązań izby majątek będzie przekazany na cele rolnicze.

Do przeprowadzenia likwidacji znoszonej izby Minister Rolnictwa może wyznaczyć komisarza.

Zakres działania izb rolniczych.

Art. 8. Do zadań izb rolniczych należy:

- a) przedstawicielstwo i obrona interesów rolnictwa,
- b) samodzielne przedsięwzięcie — w granicach obowiązujących przepisów prawa — środków w zakresie wszechstronnego popierania rolnictwa,
- c) wykonywanie czynności powierzanych izbom rolniczym przez ustawy i rozporządzenia oraz współdziałanie z władzami rządowymi i samorządowymi we wszelkich sprawach dotyczących rolnictwa.

Art. 9. W urzeczywistnianiu przedstawicielstwa i obrony interesów rolnictwa (art. 8 pkt. a) izby rolnicze:

- a) występują do władz rządowych i samorządowych z wnioskami o ogólnych potrzebach rolnictwa oraz o potrzebach rolnictwa ich okręgów,
- b) wydają opinie w sprawach dotyczących rolnictwa, w szczególności zaś opinie o projektach ustaw i rozporządzeń z zakresu rolnictwa oraz innych dziedzin, mających znaczenie dla rolnictwa,
- c) delegują swych przedstawicieli do istniejących przy władzach rządowych organów doradczych,
- d) wyznaczają na żądanie właściwych władz lub osób zainteresowanych rzeczoznawców do wydawania opinii, stwierdzania stanu faktycznego oraz innych działań, wymagających wiarygodności i znajomości rzeczy w sprawach dotyczących rolnictwa,
- e) składają Ministrowi Rolnictwa sprawozdania o stanie rolnictwa w ich okręgach.

Art. 10. Właściwe władze rządowe będą przesyłały izbom rolniczym do zaopiniowania projekty ustaw przed skierowaniem ich na drogę obrad ustawodawczych oraz projekty rozporządzeń, mających doniosłe znaczenie dla rolnictwa, jeżeli interes publiczny lub pilność sprawy nie stanie temu na przeszkodzie.

Art. 11. W zakresie samodzielnego popierania rolnictwa (art. 8 pkt. b) do zadań izb rolniczych w szczególności należy:

- a) zakładanie i utrzymywanie szkół rolniczych oraz szerzenie oświaty rolniczej pozaszkolnej,
- b) organizowanie doświadczalnictwa we wszystkich gałęziach produkcji rolnej,
- c) organizowanie wystaw i pokazów rolniczych,
- d) udzielanie porad i pomocy fachowej w sprawach rolnictwa,
- e) organizowanie rachunkowości gospodarstw rolnych,
- f) organizowanie meljoracji rolnych,
- g) organizowanie hodowli, w szczególności kwalifikowanie gospodarskich zwierząt zarodo-

- wych i prowadzenie ksiąg tych zwierząt, wykonywanie kontroli gospodarstw hodowlanych oraz produktów hodowli,
- h) kwalifikowanie nasion i ziemiopłodów wprowadzanych do obrotu handlowego jako materiału uszlachetniony,
  - i) organizowanie akcji ochrony roślin przed chorobami roślin i ich szkodnikami oraz akcji tępienia chwastów,
  - j) współdziałanie w zaspakajaniu potrzeb rolnictwa w zakresie nawozów sztucznych, nasion, pasz, maszyn rolniczych, inwentarza żywego i innych środków produkcji rolnej,
  - k) organizowanie lecznictwa zwierząt domowych,
  - l) organizowanie gospodarstw leśnych w lasach niestanowiących własności Państwa oraz zalesień nieużytków,
  - ł) organizowanie ochrony rolnictwa przed klęskami elementarnymi oraz pomocy dla gospodarstw przez klęski te nawiedzonych,
  - m) badanie opłacalności poszczególnych gałęzi produkcji rolnej i określanie istotnych kosztów produkcji,
  - n) współdziałanie w zaspakajaniu potrzeb rolnictwa w zakresie kredytu,
  - o) współdziałanie w sprawie organizacji zbytu produktów rolnych oraz przy ustalaniu cen tych produktów, w szczególności na giełdach i targach,
  - p) zbieranie danych statystycznych, dotyczących rolnictwa,
  - r) opieka nad gospodarstwami, powstałymi z przebudowy ustroju rolnego,
  - s) współdziałanie w organizowaniu ubezpieczeń w rolnictwie,
  - t) opieka nad spółkami wodnymi, pastwiskami i leśniami.

Art. 12. Przy wypełnianiu swych zadań w zakresie samodzielnego popierania rolnictwa izby rolnicze winny utrzymywać w swej pracy stałą i ścisłą łączność z pracami jednostek samorządu terytorjalnego, działających w okręgu izby.

W tym celu izby rolnicze mogą za zgodą właściwych organów samorządu terytorjalnego powierzać poszczególnym jednostkom tego samorządu prowadzenie prac, należących do zakresu działania izby, i wzajemnie na wniosek właściwych organów samorządu terytorjalnego przejmować od poszczególnych jednostek tego samorządu prowadzenie zapoczątkowanych przez nie prac.

Art. 13. Do szczególnych zadań izb rolniczych w zakresie samodzielnego popierania rolnictwa należy współdziałanie w zawodowym organizowaniu się społeczeństwa rolniczego oraz popieranie społecznych organizacji rolniczych, a więc wszelkiego rodzaju związków, zrzeszeń i spółdzielni, mających na celu rozwój rolnictwa.

Dla wypełnienia tych zadań izby rolnicze winny utrzymywać w swej pracy ścisłą łączność z pracami społecznych organizacji rolniczych, działających w ich okręgach.

Organizacjom tym izby rolnicze mogą powierzać prowadzenie poszczególnych prac, należących do zakresu działania izb rolniczych, i udzielać im zasił-

ków pieniężnych, których zużytkowanie pozostawać będzie pod kontrolą izb.

Izby rolnicze są uprawnione do przejmowania od społecznych organizacji rolniczych — na ich wniosek oraz za zgodą Ministra Rolnictwa — całego majątku tych organizacji lub poszczególnych praw, zobowiązań, zakładów i urzędzeń w celu właściwego ich użytkowania.

Art. 14. Minister Rolnictwa może przekazać właściwym izbom rolniczym za ich zgodą do dalszego prowadzenia pozostające pod zarządem Państwa szkoły rolnicze, zakłady oraz wszelkiego rodzaju urządzenia z zakresu objętego kompetencją izb rolniczych.

Art. 15. Władze administracji ogólnej oraz władze samorządowe udzielać będą izbom rolniczym potrzebnej pomocy i poparcia przy wykonywaniu ich zadań.

Organa izb rolniczych.

Art. 16. Organami izby rolniczej są: rada izby, zarząd izby i prezes izby.

Rada izby.

Skład rady izby.

Art. 17. Radę izby tworzą: radcowie z wyboru — wybrani przez zgromadzenia wyborcze, wymienione w art. 25, oraz przez społeczne organizacje rolnicze, powoływane do tego przez Ministra Rolnictwa, i

radcowie mianowani przez Ministra Rolnictwa. Ogólna ilość radców z wyboru nie może być mniejsza od 20 i większa od 70 osób.

Ilość radców wybranych przez zgromadzenia wyborcze, wymienione w art. 25, nie może być mniejsza od 3/5, ilość zaś radców wybranych przez społeczne organizacje rolnicze — od 1/5 ogólnej ilości radców z wyboru.

Ogólną ilość radców z wyboru, ilość radców z wyboru zgromadzeń wyborczych oraz ilość radców z wyboru społecznych organizacji rolniczych określili — z uwzględnieniem postanowień niniejszego artykułu — statut izby.

Ilość radców z nominacji nie może przekraczać 1/5 ogólnej ilości radców z wyboru.

Art. 18. Radcami izby nie mogą być:

- a) osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego,
- b) osoby pozbawione całkowicie lub częściowo własnowolności, tudzież upadli dłużnicy w czasie trwania stanu bezwłasnowolności lub upadłości,
- c) osoby skazane prawomocnie wyrokiem sądowym za czyny, pociągające za sobą utratę prawa wybierania do sejmu, tudzież skazane na kary, z którymi łączy się utrata tegoż prawa, w czasie trwania utraty prawa wybierania do sejmu,
- d) czynni pracownicy izby.

Art. 19. Radca przestaje być członkiem rady izby w razie ujawnienia, że w chwili powoływania go (wyboru, mianowania) do rady izby nie posiadał on niezbędnych ku temu warunków, jako też w razie, gdy warunki te już po powołaniu go do rady izby utracił.

Art. 20. Wdrożenie postępowania karno-sądowego przeciwko radcy izby wskutek popełnienia przezeń jednego z czynów, określonych w art. 18 pkt. c), powoduje zawieszenie go w prawach członka rady izby na cały czas trwania tego postępowania.

Art. 21. Radcowie izby obowiązani są brać udział w pracach izby, w szczególności uczestniczyć w posiedzeniach rady izby i komisji, do których należą, oraz wykonywać powierzone im zadania.

Rada izby może postanowić o wykluczeniu z rady radcy, który bez usprawiedliwienia opuścił trzy z kolei posiedzenia rady. Uchwała rady izby o wykluczeniu winna być powzięta większością 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców.

Art. 22. Radcowie izby pełnią swe czynności honorowo. W statucie izby może im być przyznane prawo do diet za dni posiedzeń rady i komisji oraz do zwrotu rzeczywistych kosztów podróży w wysokości ustanowionej przez radę izby a zatwierdzonej przez Ministra Rolnictwa.

Rada izby może również przyznać swym członkom zwrot rzeczywiście poniesionych wydatków, spowodowanych wykonaniem specjalnych zleceń rady.

Radcowie z okręgów wyborczych.

Art. 23. Do rady izby mogą być wybrane przez zgromadzenia wyborcze, wymienione w art. 25, osoby bez różnicy płci, które przy braku przeszkód, przewidzianych w art. 18, czynią zadość następującym warunkom:

- a) ukończyły 30 lat,
- b) są właścicielami, dzierżawcami (użytkownikami) lub kierownikami położonych w okręgu izby gospodarstw rolnych, bądź też pracują w okręgu izby w dziedzinie rolnictwa i posiadają co najmniej średnie wykształcenie rolnicze.

Art. 24. Dla przeprowadzenia wyboru radców przez zgromadzenia wyborcze, przewidziane w art. 25, okrąg izby rolniczej dzieli się na okręgi wyborcze.

Okrąg wyborczy obejmuje jeden lub kilka obszarów powiatowych związków komunalnych.

Statut może postanowić, iż gminy miejskie, nienależące do powiatowego związku komunalnego, mogą wchodzić do okręgu wyborczego łącznie z sąsiednim obszarem powiatowego związku komunalnego.

Okręgi wyborcze, jak również ilość radców z każdego okręgu oznaczy — z uwzględnieniem miejscowych warunków gospodarczych — statut izby.

Art. 25. Wyboru radców z okręgu wyborczego dokonywa zgromadzenie złożone z osób, które czynią zadość następującym warunkom

- a) są członkami organów uchwalających powiatowych związków komunalnych i gmin miejskich, objętych okręgiem wyborczym (sejmików lub rad powiatowych, rad miejskich),
- b) są właścicielami, dzierżawcami (użytkownikami) lub kierownikami położonych w okręgu izby gospodarstw rolnych, bądź też

pracują w okręgu izby w dziedzinie rolnictwa i posiadają co najmniej średnie wykształcenie rolnicze.

Art. 26. Wybory radców z okręgów wyborczych zarządza właściwy wojewoda.

W okręgach wyborczych, obejmujących obszar jednego powiatowego związku komunalnego, wybory przeprowadza właściwy starosta, w okręgach zaś, obejmujących większy obszar, — starosta wyznaczony przez wojewodę.

Do prawomocności wyborów potrzebna jest obecność co najmniej połowy ilości osób, uprawnionych do głosowania.

O wyniku wyborów rozstrzyga względna większość otrzymanych głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los.

Statut izby może postanowić, że głosowanie odbywa się i wynik wyborów ustala się w trybie stosunkowego rozdziału mandatów.

Szczegółowe przepisy o sposobie przeprowadzenia wyborów w okręgach wyborczych określi statut izby.

O wynikach wyborów niezwłocznie po ich przeprowadzeniu właściwy wojewoda powiadomi izbę rolniczą, przesyłając jej protokół posiedzenia zgromadzenia wyborczego.

Koszty przeprowadzenia wyborów obciążają izbę.

Art. 27. Radcowie z okręgów wyborczych są wybierani na sześć lat.

Co trzy lata ustępuje połowa radców według kolejności ustalonej w statucie izby.

Radcowie z danego okręgu wyborczego ustępują jednocześnie.

Jeżeli ustąpienie połowy radców z okręgów wyborczych, z zachowaniem postanowienia poprzedniego ustępu, jest niemożliwe ze względu na niejednakową ilość radców wybieranych w poszczególnych okręgach wyborczych lub też ze względu na to, iż ogólna ilość radców z okręgów w radzie izby jest nieparzysta, to po pierwszym trzyletnim okresie ustąpi większa ilość radców.

Radcowie ustępujący sprawują swoje czynności do czasu wyboru ich następców; mogą oni być ponownie wybrani.

W razie śmierci lub ustąpienia radcy z powodu zrzeczenia się lub utraty radcostwa co najmniej na rok przed końcem okresu, na który został wybrany, we właściwym okręgu zostaną przeprowadzone wybory nowego radcy na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

Art. 28. Nadzór nad przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów w okręgach wyborczych sprawuje właściwy wojewoda.

Wybory w okręgach mogą być nie później niż w miesiąc po ich przeprowadzeniu unieważnione w całości lub w odniesieniu do poszczególnych osób w wypadkach, gdy przy ich przeprowadzeniu zostały pogwałcone postanowienia niniejszego rozporządzenia lub postanowienia statutu.

Każdy członek zgromadzenia wyborczego może w ciągu 14 dni od dnia dokonania wyborów wnieść do wojewody zarzuty przeciw ważności wyborów.

O unieważnieniu wyborów postanawia Minister Rolnictwa na wniosek wojewody, zgłoszony

bądź z własnej inicjatywy, bądź w wyniku rozpoznania zarzutów wniesionych przez członków zgromadzenia wyborczego.

Decyzja Ministra Rolnictwa jest ostateczna.

W razie unieważnienia wyborów należy zarządzić nowe wybory, które winny się odbyć przed upływem 6 tygodni od dnia powzięcia decyzji o unieważnieniu.

Radcowie z wyboru społecznych organizacji rolniczych.

Art. 29. Do rady izby mogą być wybrane przez społeczne organizacje rolnicze osoby, które czynią zadość warunkom, wymienionym w art. 23, a nadto są członkami organizacji, dokonywających wyboru.

Art. 30. Wyboru radców w ogólnej ilości, określonej w statucie izby, dokonywać będą te społeczne organizacje rolnicze, działające w okręgu izby, które Minister Rolnictwa według swego uznania każdorazowo do tego powoła.

Minister Rolnictwa określi ilość radców, jaka ma być wybrana przez każdą organizację.

Art. 31. Wybory radców przez społeczne organizacje rolnicze będą dokonywane w sposób, przewidziany w statucie lub innych odpowiednich przepisach danej organizacji dla wyboru jej głównego organu wykonawczego (zarządu), w obecności delegowanego przez właściwego wojewodę jego przedstawiciela.

Wybory te winny się odbyć niezwłocznie po ustaleniu wyniku wyborów z okręgów wyborczych.

O wyniku wyborów niezwłocznie po ich przeprowadzeniu organizacja powiadamia izbę rolniczą, przesyłając jej protokół posiedzenia wyborczego.

Art. 32. Radcowie wybierani będą na sześć lat.

Co trzy lata ustępuje połowa ogólnej ilości radców z wyboru społecznych organizacji rolniczych.

Przy tworzeniu nowej izby rolniczej lub nowej rady izby w wypadku jej rozwiązania (art. 56) połowa ogólnej ilości radców z wyboru społecznych organizacji rolniczych wybrana będzie na trzy lata i stanowić będzie pierwszą ustępującą grupę. Jeżeli ogólna ilość radców z wyboru społecznych organizacji rolniczych jest nieparzysta, to po pierwszym trzechletnim okresie ustąpi większa ilość radców. Minister Rolnictwa określi, które organizacje i jaką ilość radców wybiorą na trzy lata.

Ustępujący radcowie mogą być ponownie wybrani.

W razie śmierci lub ustąpienia radcy z powodu zrzeczenia się albo utraty radcostwa co najmniej na rok przed końcem okresu, na który został wybrany, właściwa organizacja rolnicza przeprowadzi wybory nowego radcy na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

Art. 33. Wybory radców w społecznych organizacjach rolniczych mogą być nie później niż w miesiąc po ich przeprowadzeniu unieważnione w całości lub w odniesieniu do poszczególnych osób w wypadkach, gdy przy ich przeprowadzeniu zostały pogwałcone postanowienia niniejszego rozporządzenia, postanowienia statutu izby lub obowiązujące w danej

organizacji przepisy o sposobie przeprowadzania wyboru głównego organu wykonawczego (art. 31).

Każdy członek społecznej organizacji rolniczej, uprawniony do uczestniczenia w wyborach, może w ciągu 14 dni od dnia dokonania wyboru wnieść do właściwego wojewody zarzuty przeciw ważności wyborów.

O unieważnieniu wyborów postanawia Minister Rolnictwa na wniosek wojewody, zgłoszony bądź z własnej inicjatywy, bądź w wyniku rozpoznania zarzutów wniesionych przez członków organizacji do tego uprawnionych.

Decyzja Ministra Rolnictwa jest ostateczna.

W razie unieważnienia wyborów nowe wybory winny się odbyć w ciągu 6 tygodni od dnia powzięcia decyzji o unieważnieniu.

Radcowie z nominacji.

Art. 34. Minister Rolnictwa może w każdym czasie mianować radców w ilości nieprzekraczającej normy, określonej w art. 17, z pośród osób pracujących w dziedzinie rolnictwa.

Radcowie będą mianowani na trzy lata.

Nie mogą być mianowane radcami osoby pozostające w czynnej służbie państwowej z wyjątkiem osób, pracujących w państwowych instytucjach naukowo-badawczych, szkołach akademickich oraz szkołach rolniczych wszystkich typów.

Ukonstytuowanie rady izby.

Art. 35. Przy tworzeniu nowej izby rolniczej lub nowej rady izby w wypadku jej rozwiązania komisarz Ministra Rolnictwa zwołuje pod swoim przewodnictwem zgromadzenie radców z wyboru i radców z nominacji w terminie wyznaczonym przez Ministra Rolnictwa w celu dokonania wyboru z ich grona prezesa izby.

Wybór prezesa ma być dokonany w głosowaniu tajnym bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców.

Wybór prezesa izby ulega zatwierdzeniu Ministra Rolnictwa.

Z chwilą zatwierdzenia wyboru prezesa rada izby uważana będzie za ukonstytuowaną.

Kompetencja i posiedzenia rady izby.

Art. 36. Rada izby jest organem uchwalającym i kontrolującym.

Prócz spraw, wymienionych w poszczególnych artykułach niniejszego rozporządzenia, do zakresu działania rady izby należy:

- uchwalanie preliminarzy budżetowych i zamknięć rachunkowych izby,
- ustalanie na rzecz izby opłat, których wprowadzenie — w myśl obowiązujących przepisów — uzależnione jest od decyzji izby,
- decydowanie o zaciąganiu pożyczek, o nabywaniu, zbywaniu i obciążaniu nieruchomości majątku izby oraz o przyjmowaniu na rzecz izby darowizn i zapisów.

Uchwały rady izby w sprawach, wymienionych w punktach a), b) i c) niniejszego artykułu, winny być powzięte bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców.

Uchwały rady izby w sprawach, wymienionych w punktach a) i c) niniejszego artykułu, wymagają zatwierdzenia Ministra Rolnictwa; uchwały zaś w sprawach, wymienionych w punkcie b) wymagają zatwierdzenia Ministra Rolnictwa w tych wypadkach, gdy to wynika z przepisów o wprowadzeniu tych opłat.

Kompetencję rady izby określi szczegółowo statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

Art. 37. Rada izby zbiera się co najmniej raz do roku w terminie ustalonym w statucie izby na sesję zwyczajną dla uchwalenia budżetu izby.

Na żądanie $\frac{1}{4}$ ogółu radców lub zarządu izby, a także na żądanie Ministra Rolnictwa prezes izby zwoła radę na sesję nadzwyczajną.

Art. 38. Na posiedzeniach rady izby przewodniczy prezes izby lub w jego zastępstwie wiceprezes.

Posiedzenia rady izby są jawne.

Na żądanie przedstawiciela rządu będzie zarządzona tajność posiedzenia rady izby. Tajność posiedzenia może być również uchwalona przez radę większością $\frac{2}{3}$ głosów na wniosek prezesa izby lub $\frac{1}{4}$ radców.

Obrady nad budżetem izby i sprawozdaniami rachunkowymi winny odbywać się zawsze na posiedzeniu jawnym.

Prezes izby ma prawo usunąć z sali posiedzeń rady każdą osobę z publiczności, która zakłóci porządek, lub nawet w razie potrzeby zarządzić całkowite opuszczenie sali przez publiczność.

Z każdego posiedzenia rady izby winien być sporządzony protokół.

Art. 39. Uchwały rady izby zapadają bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej $\frac{1}{2}$ ogółu radców rady izby, o ile poszczególne artykuły niniejszego rozporządzenia nie zawierają postanowień odmiennych.

W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Art. 40. Rada izby może z pośród swoich członków wyłaniać komisje i powierzać im pełnienie stałych lub też przejściowych zadań. Komisje te mogą uzupełniać swój skład przez kooptację osób nie będących członkami rady; rada izby określi największą ilość osób, które mogą być przez komisje kooptowane.

Uchwały komisji wymagają zatwierdzenia rady izby, o ile nie są powzięte w sprawach zleconych komisjom przez radę izby do samodzielnego załatwienia.

Rada izby nie może zlecić komisjom do samodzielnego załatwienia spraw, które — stosownie do postanowień rozporządzenia niniejszego oraz postanowień statutu — wymagają uchwały rady izby.

Zarząd Izby.

Art. 41. Organem wykonawczym izby jest zarząd.

Zarząd izby składa się z prezesa i wiceprezesa izby oraz członków wybranych na trzy lata przez radę izby ze swego grona bezwzględnie większością

głosów przy obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców.

Wybory członków zarządu odbywać się będą w terminach ustalonych dla wyboru prezesa i wiceprezesa izby (art. 44).

Ilość członków zarządu oraz sposób powołania zastępców tych członków określi statut izby.

Art. 42. Zarząd izby decyduje we wszystkich sprawach niepodlegających uchwałom rady izby i nienależących do kompetencji prezesa izby oraz składa radzie izby coroczne sprawozdanie ze swych czynności.

Czynności zarządu określi szczegółowo statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

Art. 43. Zebraniom zarządu przewodniczy prezes izby.

Do prawomocności uchwał zarządu potrzebna jest obecność prezesa lub wiceprezesa oraz co najmniej połowy członków zarządu.

Uchwały zapadają bezwzględnie większością głosów. W razie równości głosów przeważa głos przewodniczącego.

Prawa i obowiązki członków zarządu określi statut.

Ustępujący zarząd sprawuje swe czynności do chwili ukonstytuowania nowego zarządu, o ile Minister Rolnictwa — w wypadku rozwiązania rady izby — nie poruczy czynności zarządu swemu komisarzowi.

Prezes Izby.

Art. 44. Poza wypadkami, przewidzianymi w art. 35, prezes a także wiceprezes wybiera ze swego grona rada izby w głosowaniu tajnym bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej ilości radców. Wybór prezesa i wiceprezesa izby ulega zatwierdzeniu Ministra Rolnictwa.

Prezes i wiceprezes izby wybierani są na trzy lata.

Wybory prezesa i wiceprezesa izby winny odbywać się na pierwszym posiedzeniu rady, zwołanym po przeprowadzeniu kolejnych wyborów radców z okręgów wyborczych i społecznych organizacji rolniczych.

W razie ustąpienia prezesa lub wiceprezesa izby przed końcem okresu, na który zostali wybrani, rada izby przeprowadza wybory nowego prezesa lub wiceprezesa na czas pozostały do końca wymienionego okresu.

Art. 45. Prezes izby reprezentuje izbę rolniczą nazewną, czuwa nad wykonaniem uchwał rady i zarządu izby, zwołuje posiedzenia rady i zarządu, na których przewodniczy, oraz sprawuje nadzór nad działalnością biura izby.

Wszelkie dokumenty, ustanawiające dla izby zobowiązania prawno-majątkowe, winny być podpisane przez prezesa izby oraz co najmniej jednego członka zarządu izby.

Prawa i obowiązki prezesa izby określi statut z uwzględnieniem postanowień niniejszego rozporządzenia.

Art. 46. W razie jeżeli prezes izby z jakichkolwiek powodów nie może pełnić swych obowiązków, we wszystkich jego czynnościach zastępuje go wiceprezes.

Ustępujący prezes i wiceprezes sprawują swoje czynności do chwili zatwierdzenia wyboru nowego prezesa i wiceprezesa, o ile Minister Rolnictwa — w wypadku rozwiązania rady izby — nie poruczy czynności prezesa swemu komisarzowi.

Biuro Izby.

Art. 47. Na czele biura izby stoi dyrektor powołany z poza grona radców przez prezesa izby na podstawie uchwały zarządu izby za uprzednią zgodą Ministra Rolnictwa.

Dyrektor biura izby podlega bezpośrednio prezesowi izby, przed którym za działalność biura jest odpowiedzialny; uczestniczy on w posiedzeniach rady, zarządu i komisji izby, na których referuje sprawy, wypowiada opinie lub udziela potrzebnych wyjaśnień.

Wszystkich stałych pracowników biura izby powołuje prezes izby na wniosek dyrektora biura, uchwalony przez zarząd izby, pracowników zaś czasowych — prezes izby na wniosek dyrektora biura izby.

Prawa, obowiązki i odpowiedzialność pracowników biura, warunki zawiązania i rozwiązania z nimi stosunku służbowego, uposażenie służbowe pracowników oraz ich zaopatrzenie emerytalne zostaną określone w specjalnych przepisach, uchwalonych przez radę izby; przepisy te nie mogą uchylać obowiązującym ustawom i podlegają zatwierdzeniu Ministra Rolnictwa.

Zasady gospodarki finansowej izby.

Art. 48. Zarząd izby układa corocznie preliminarz wszystkich dochodów i wydatków izby, spodziewanych w następnym roku obrachunkowym.

Art. 49. Gospodarka finansowa izby rolniczej powinna obracać się ściśle w granicach ustalonych w budżecie. Jeżeli w ciągu roku obrachunkowego zajdzie potrzeba wydatku, nieprzewidzianego w budżecie lub przewidzianego w niewystarczającej wysokości, wówczas uskutecznienie takiego wydatku wymaga specjalnej uchwały rady, która jednocześnie wskaże źródło jego pokrycia.

W wypadkach, w których uskutecznienie takiego wydatku nie da się odroczyć do czasu powzięcia przez radę izby odpowiedniej uchwały bez szkody dla izby rolniczej lub gdy wynika on z ustawowego obowiązku izby, — zarząd izby może za zgodą Ministra Rolnictwa wydatek ten uskutecznić, obowiązany jest wszakże podać o tem do wiadomości radzie izby na najbliższym jej posiedzeniu w celu uzyskania uchwały rady, dotyczącej pokrycia tego wydatku.

Art. 50. Zarząd izby składa corocznie radzie izby do zatwierdzenia roczne sprawozdania rachunkowe z wykonania budżetu, jako też z wszelkich innych dochodów i wydatków izby.

Art. 51. Dochody izby rolniczej składać się będą:

- a) z opłat za świadczenia i usługi, oddawane rolnikom przez izbę;
- b) z dochodów z własnego majątku izby;
- c) z opłat ustanowionych na rzecz izby na mocy obowiązujących ustaw;
- d) z zasiłków rządowych, samorządowych lub innych.

Art. 52. Izby rolnicze zwolnione są od wszelkich podatków i opłat w tym samym zakresie i tych samych wypadkach, w jakich obowiązujące przepisy przewidują to w stosunku do związków samorządu terytorjalnego.

Nadzór państwowy nad izbami rolniczymi.

Art. 53. Zwierzchni nadzór nad działalnością izb rolniczych sprawuje Minister Rolnictwa.

Organem bezpośredniego nadzoru nad działalnością izb rolniczych jest właściwy wojewoda.

Art. 54. Minister Rolnictwa oraz właściwy wojewoda winni być zawiadamiani w odpowiednim czasie o terminach i porządku obrad posiedzeń rady i zarządu izby; mogą oni uczestniczyć w tych posiedzeniach osobiście, bądź przez swoich przedstawicieli z prawem zabierania głosu poza kolejną mówców i uzupełniania porządku obrad.

Protokoły posiedzeń rady i zarządu izby winny być przesyłane Ministrowi Rolnictwa i właściwemu wojewodzie niezwłocznie po ich sporządzeniu.

Art. 55. Uchwały rady i zarządu izby, jak również zarządzenia wykonawczych organów izby w wypadkach, gdy naruszają postanowienia niniejszego rozporządzenia, statutu izby lub inne obowiązujące przepisy, są nieważne. O nieważności orzeka Minister Rolnictwa na wniosek wojewody, bądź z własnej inicjatywy.

Właściwy wojewoda ma prawo wstrzymać wykonanie takich uchwał i zarządzeń w celu przedstawienia sprawy Ministrowi Rolnictwa do decyzji.

Art. 56. Rada Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych, ma prawo rozwiązać radę izby, Wybory do nowej rady winny być w tym wypadku przeprowadzone przed upływem 6 miesięcy, licząc od dnia wydania decyzji o rozwiązaniu.

Równocześnie z rozwiązaniem rady izby Minister Rolnictwa wyznacza komisarza, którego zadaniem będzie przeprowadzenie prac niezbędnych do ukonstytuowania nowej rady izby.

Komisarzowi temu Minister Rolnictwa może powierzyć czynności prezesa i zarządu izby z prawami służącymi tym organom.

W sprawach, wymagających uchwały rady izby, do czasu jej ukonstytuowania się decydować będzie Minister Rolnictwa.

Postanowienia przejściowe i wykonawcze.

Art. 57. Istniejącym na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego izbom rolniczym będą nadane przez Radę Ministrów na wniosek Ministra Rolnictwa, zgłoszony w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych, nie później, niż przed upływem jednego roku od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, nowe statuty, zgodne z postanowie-

niami niniejszego rozporządzenia. Wymienione izby mogą przed upływem 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia przedstawić Ministrowi Rolnictwa własne projekty nowych statutów.

Z chwilą nadania tym izbom nowych statutów tracą moc obowiązującą postanowienia ustawy z dnia 30 czerwca 1894 r. o izbach rolniczych (Zb. u. prus. str. 126 i nast.) oraz dotyczące izb rolniczych rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej, z wyjątkiem wszystkich przepisów tej ustawy i tych rozporządzeń, które dotyczą bezpośrednio lub pośrednio obowiązkowych opłat, ściąganych na rzecz izby na pokrycie wydatków, spowodowanych jej działalnością; przepisy te pozostają nadal w mocy. Prezydenci wymienionych izb, tudzież ich rady i zarządy sprawować będą swe czynności nadal — w myśl postanowień niniejszego rozporządzenia i nowych statutów — aż do ukonstytuowania się organów izby na nowych podstawach.

Do ukonstytuowania nowej rady izby Minister Rolnictwa wyznaczy komisarza.

Art. 58. Do czasu utworzenia samorządu wojewódzkiego przewidziane w rozporządzeniu niniejszym uprawnienia samorządu wojewódzkiego służyć będą radom lub wydziałom wojewódzkim stosownie do ich właściwości.

Na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego w wypadku rozwiązania reprezentacji samorządu powiatowego lub miejskiego, — przewidziane w niniejszym rozporządzeniu uprawnienia organów uchwalających powiatowych związków komunalnych i gmin miejskich, wydzielonych z powiatów, służą tymczasowym zarządom powiatowym i miejskim, uprawnienia zaś członków tych organów służą odpowiednio członkom wymienionych zarządów.

Art. 59. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Rolnictwa.

Art. 60. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych:
J. Piłsudski

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
Dr. Dobrucki

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*

386.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 22 marca 1928 r.

o związkach międzykomunalnych.

Na podstawie art. 44 ust. 5 Konstytucji w brzmieniu ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. zmieniającej i uzupełniającej Konstytucję Rzeczypospolitej z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 442) postanawiam co następuje:

I. Organizacją związku międzykomunalnego.

Art. 1. Dla przeprowadzenia poszczególnych zadań, wchodzących w zakres działania samorządu terytorjalnego, mogą gminy miejskie i wiejskie oraz powiatowe i wojewódzkie związki komunalne łączyć się w związki międzykomunalne z prawami korporacji o samoistnej osobowości prawnej.

Każdy związek międzykomunalny powinien posiadać statut.

Art. 2. Każdy związek międzykomunalny powinien posiadać następujące organa ustrojowe:

- radę związku, która jest organem stanowiącym i kontrolującym;
- zarząd związku, który jest organem administracyjnym i wykonawczym.

Statut związku międzykomunalnego może przewidzieć nadto utworzenie innych organów ustrojowych.

Art. 3. Każdy członek związku międzykomunalnego powinien w radzie związku posiadać co najmniej dwóch przedstawicieli. Jednym z nich jest z urzędu osoba, stanowiąca jednoosobowy organ wykonawczy członka związku międzykomunalnego (prezydent miasta, burmistrz, wójt, sołtys) względnie sprawująca urząd przewodniczącego kolegialnego organu wykonawczego członka związku, — drugiego wybiera kolegialny organ korporacji, należącej do związku międzykomunalnego, wskazany w statucie, z pośród osób, którym przysługuje prawo wybieralności do organów tejże korporacji.

W miejsce ubytych przedstawicieli członków związku międzykomunalnego wchodzi zastępcy. Przedstawiciela, wchodzącego z urzędu w skład rady związku, zastępuje jego urzędowy zastępca, innych zaś przedstawicieli — specjalnie w tym celu wybrani zastępcy.

Pozatem liczbę przedstawicieli poszczególnych członków związku międzykomunalnego i sposób ich wyboru ustala statut — z tem jednak ograniczeniem, że w związku międzykomunalnym, liczącym trzech lub więcej członków, liczba przedstawicieli jednego członka powinna być niższą od połowy liczby wszystkich przedstawicieli w radzie tegoż związku.

Przy zmianie składu organów poszczególnych członków uczestniczących w związku międzykomunalnym wybrani przez te organa członkowie rady zatrzymują swój mandat nadal aż do upływu okresu urzędowania w związku międzykomunalnym, o ile osobną uchwałą odnowionego w swym składzie organu, który ich wybrał, nie będą odwołani. W ostatnim wypadku nowo wybrani członkowie